

політики у сфері зайнятості населення на період до 2022 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/1396-2019-%D1%80>. 4. Методологічні положення щодо класифікації та аналізу економічної активності населення URL: https://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/2011/12/metod.htm

ПРАВОВА РОЛЬ У СУСПІЛЬНОМУ ВИРОБНИЦТВІ ЛЮДСЬКОГО ФАКТОРУ

Канд. екон. наук, доц. Ткачов М.М.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Останнім часом більшість країн усвідомлюють значення освіти і нематеріального капіталу для економічного зростання суспільства. Проте, в економічній теорії з метою оцінки ролі людського фактору у досягненні успіху певним суб'єктом господарювання застосовуються різні категорії та їх тлумачення: трудові ресурси, робоча сила, кадри, персонал, трудовий потенціал. Як свідчать результати проведених нами досліджень, головним чинником людського фактору в суспільному виробництві будь-якої країни виступають трудові ресурси. На нашу думку, трудові ресурси як економічна категорія – *відображає частину населення країни або її адміністративно-територіальної одиниці, що має здатність до суспільно-корисної праці в народному господарстві; це є потенціал живої сили, яку має в своєму розпорядженні суспільство на певний момент часу. Відтворення і використання трудових ресурсів здійснюється під впливом об'єктивних законів суспільного розвитку, притаманних тому чи іншому способу виробництва і насамперед - економічному закону народонаселення. Слід стверджувати, що цей закон виражає динаміку працездатного населення і характер його використання в процесі виробництва.*

Нами доведено, що трудові ресурси як планово-розрахункова категорія визначають особи обох статей у працездатному віці, які потенційно могли б брати участь у виробництві товарів та послуг. В умовах планової економіки трудові ресурси були одним з основних показників статистики зайнятості, ці показники домінували практично у всіх офіційних звітах країни і мали для аналізу і дослідження безперечне правове забезпечення. На наш погляд, ці показники являються також надзвичайно важливими і в умовах ринкової економіки, оскільки інтегрують такі категорії, як економічно активне населення, у тому числі зайняті та безробітні особи, та економічно неактивне населення в працездатному віці.

Правові засади чисельності трудових ресурсів визначається, виходячи з чисельності працездатного населення всієї країни — сукупності осіб, переважно в працездатному віці, здатних за своїми психофізичними даними до участі у трудовому процесі. Складові трудових ресурсів: населення у працездатному віці (чоловіки та жінки у відповідному щодо наявного законодавства віці для отримання пенсійного забезпечення, за винятком непрацюючих інвалідів I і II груп і непрацюючих осіб працездатного віку, які одержують пенсію за віком на пільгових умовах); населення, вік якого більший і менший відповідно за нижню та верхню межу працездатного віку, зайняте в народному господарстві нашої країни. Таким чином слід стверджувати, що економічно активне населення - це є частка населення, яка працює або пропонує свою працю для виробництва товарів і надання різноманітних послуг. Кількісно ця група населення складається із зайнятих і її одержати. У 2018 році середньомісячна чисельність економічно активного населення становила 22,8 млн осіб, що на 1,6 % менше, ніж у попередньому році. Розподіл чисельності зайнятого населення за місцем роботи, статусом зайнятості, статтю, віком та рівнем освіти дає уяву про структуру

попиту на робочу силу і перерозподіл зайнятих між секторами економіки.

Нами досліджено сутність економічно неактивного населення нашої країни. В якості визначення пропонуємо цю категорію визначати як частку населення, яка не входить до складу ресурсів праці. На нашу думку, до цієї категорії слід віднести: а) учні, студенти, курсанти, які навчаються в різного роду денних навчальних закладах; б) особи, які одержують пенсію за віком або на пільгових умовах; в) особи, зайняті веденням домашнього господарства, доглядом за дітьми, хворими родичами; г) особи, які не можуть знайти роботу, припинили її пошук, вичерпавши всі можливості, проте вони можуть і готові працювати; д) інші особи, яким немає необхідності працювати, бо вони мають правові джерела доходу для забезпечення своєї життєдіяльності.

Література: 1. Ткачев М.М., Перерва П.Г., Погорелов Н.И. Юридическое сопровождение экономики труда // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доп. 27-ї конф. MicroCAD-2019. НТУ "ХПІ". 2019. С.373. 2. Перерва П.Г. Комплаєнс-программа промислового підприємства: сутність и задачи. Вісник нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Сер. : Економічні науки. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 24 (1246). – С. 153-158. 3. Товажнянский В.Л., Перерва П.Г., Кобелева Т.А. Антикризисный менеджмент производственно-коммерческой деятельности предприятий машиностроения // Государство и рынок: механизмы и методы регулирования в условиях преодоления кризиса: колл. моногр.- СПб.: Астерион, 2010.- Т.2.- п.6.2.- С. 254-264. 4. Перерва П.Г. Оцінка впливу інноваційної, інвестиційної та маркетингової політики підприємства на рівень конкурентоспроможності / П.Г.Перерва, С.Нагі, Т.О.Кобелева // Вісник НТУ "ХПІ" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 15 (1291). – С. 89-94. 5. Товажнянский В.Л., Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Банкротство, санація та реструктуризація підприємства як економічні категорії антикризового управління. Вісник НТУ «ХПІ». 2015. № 59 (1168). С. 148-152.6. Kocziszký György, Somosi Veres M., Kobieliéva T.O Reputational compliance // Дослідження та оптимізація економічних процесів "Оптимум–2017" : тр. 13-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2017 р. Харків, 2017.– С. 140-143. 7. Pererva P.G., Kocziszký György, Szakaly D., Somosi Veres M. Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. 668 p. 8. Перерва П.Г. Трудоустройство без проблем (искусство самомаркетинга). – Харьков : Фактор, 2009. 480 с. 9. Перерва П.Г. Потребность в электротехнических средствах автоматизации. Теория и методы определения. - Харьков : Основа. 1991. 114 с. 10. Товажнянский В.Л., Перерва П.Г. Антикризисный мониторинг финансово-экономических показателей работы машиностроительного предприятия. Экономика развития. Харьков : ХНЕУ. 2010. №2 (54). С.46-50. 11. Перерва П.Г. Управление маркетингом на машиностроительном предприятии. Навч.посібник.- Харків : «Основа», 1993.- 288с. 12. Ткачова Н.П., Перерва П.Г. Развитие методов анализа фактического состояния конкурентных преимуществ предприятия. Экономика развития. 2011. № 4 (60). С. 116-120. 13. Перерва П.Г., Гочарова Н.П., Яковлев А.И.Маркетинг инновационного процесса. Учебное пособие - Киев: ВИРА-Р. 1998.- 267с. 14. Перерва П.Г., Коциски Д., Верес Шомоши М., Кобелева Т.А. Комплаєнс программа промышленного предприятия.– Харьков-Мишкольц : ООО «Планета-принт», 2019. – 689 с. 15. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. – К.: Знання, 2009. – 1070 с. 16. Перерва П.Г. Самомаркетинг менеджера и бизнесмена.- Ростов н/Д: Феникс, 2003. - 592 с.